

Vaccinations in Halacha

Show# 18 | April 25th 2015

רמ"א יו"ד סימן קטז סעיף ה

כל אלו הדברים הם משום סכנה, ושומר נפשו ירחק מהם ואסור לסמוך אנס או לסכן נפשו בכל כיוצא בזה.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד ב- דף לג עמוד א

תנו רבנן: מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך, בא הגמון אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום, המתין לו עד שסיים תפלתו. לאחר שסיים תפלתו אמר לו: ריקא, והלא כתוב בתורתכם רק השמר לך ושמור נפשך וכתוב ונשמרתם מאד לנפשתיכם, כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום? אם הייתי חותך ראשך בסייף מי היה תובע את דמך מידי? אמר לו: המתן לי עד שאפייסך בדברים. אמר לו: אילו היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא חברך ונתן לך שלום - היית מחזיר לו? - אמר לו: לא. ואם היית מחזיר לו, מה היו עושים לך? - אמר לו: היו חותכים את ראשי בסייף. - אמר לו: והלא דברים קל וחומר; ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר - כך, אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים - על אחת כמה וכמה! מיד נתפייס אותו הגמון, ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום.

ביאור הלכה סימן תקנד סעיף ו

דבמקום חולי וכו' - עיין בספר פתחי עולם דבמקום שאין המחלה של חלערי"א חזקה ח"ו יאכל פחות מככותבת בכדי אכילת פרס וכן בשתיה כמ"ש השיעורי' בשו"ע סימן תרי"ח (כך יש להורות לשואל בט"ב שבזה לא נעקר התענית לגמרי ורחמנא ליבא בעי) ומי שירצה להתענות במקום שאין המחלה בזעם ח"ו יש ליועצו ולהזהירו שלא ילך מפתח ביתו כל היום ולהכריחו כשיצא ישא סביב לחוטמו ופיו חתיכה קאמפע"ר ומעט עשב מיאט"ע עכ"ל.

רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה א

הואיל והיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים

תורת האדם שער המיחוש - ענין הסכנה

אבל רבינו הגדול ז"ל כתב איבעיא להו בן מהו שיקיז דם לאביו ואסיקנא רב פפא לא שביק ליה לבריה למשקל ליה סילוא וכו'. ואפשר לומר כן, דאע"ג דמכה אדם לרפואה פטור, ומצוה דואהבת לרעך כמוך הוא, אפ"ה כיון דאיכא אחרינא לא שבקינן לברא למעבד הכי, דלמא חביל ביה טפי ממה שהוא בדרך הרפואה והוה ליה שגגת חנק, אבל למיתה לא חיישינן לא בבן ולא באחר, משום דעל כרחו הצריכין הכתוב לרפאות ואין לך ברפאות אלא ספק סכנה, מה שמרפא לזה ממית לזה.

שו"ת בנין ציון סימן קלז

ב"ה אלטאנא, יום ג' ז' טבת תרכ"ד לפ"ק. להרה"ג וכו' מ"ה אלכסנדר אראן אב"ד דק"ק פעגערסהיים נ"י.

על דבר שאלתו דמר נ"י באשה שכל פעם שילדה קשתה לילד והיתה בסכנה גדולה ונמלטה בחסד הקדוש ברוך הוא אבל מעתה אמרו הרופאים להבעל שישמר לבל יקרב עוד אל אשתו כי אם תתעבר עוד ותלד אין מזור ורפואה ותמות בודאי ושאל האיש ברוח נשברה ובמר נפשו אם מותר לו לשמש עם אשתו במוך לבל תתעבר כי אף שקיים כבר מצות פרי' ורבי' בבן ובת עכ"ז יצרו תקפו לבלתי שבת גלמוד ויבא לידי איסור וגם כדי לקיים מצות עונה.

תשובה - גרסינן יבמות (דף י"ב) ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת וזקנה /ומניקה/ קטנה שמא תתעבר ושמא תמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה וימות וכו' דברי ר"מ וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר שומר פתאים ד' ופי' רש"י משמשות במוך מותרת לתת מוך במקום תשמיש כשהן משמשות כדי שלא יתעברו עכ"ל והוכיחו התוספ' מזה דשאר נשים אסורות משום השחתת זרע ור"ת אומר דלפני תשמיש ודאי אסור ליתן מוך דאין דרך תשמיש בכך והרי הוא כמטיל זרע על העצים ועל האבנים כשמטיל על המוך אבל אם נותנת אחר תשמיש אין נראה לאסור דהאי גברא כי אורחי' משמש והאשה שנותנה אח"כ מוך לא הוזהרה אהשחתת זרע כיון דלא מפקדה אפרי' ורבי' ומשמשות במוך דקתני הכא היינו צריכות לשמש במוך עכ"ל וכל זה לר"מ אבל לחכמים דאמרו דמשמשות כדרכה ומן השמים ירחמו בין לרש"י בין לר"ת אסורה ליתן מוך קודם תשמיש וכוותיהו פסקינן. אמנם אם מותר ליתן מוך אחר תשמיש לשאוב הזרע בזה יש פלוגתא בין הראשונים דלר"ת שרי כמו שכתבו התוספ' בשמו דאשה אינה מצו' על השחתת זרע אבל דעת רש"י נראה דגם זה אסור דאל"כ למה אמרו חכמים משמשת כדרכה והולכת נהי דס"ל דאסורה לשמש במוך הרי יש תקנה שתתן מוך אחר תשמיש ולא תצטרך לסמוך על רחמי שמים אלא ע"כ דלרש"י גם זה אסור וכן נראה מדברי הריטב"א הובאו בש"מ בכתובות (דף ל"ט) שכתב לשיטת רש"י דאע"ג דאתתא לא מפקדא אפרי' ורבי' אסורה להשחית זרע בעלה וכו' אבל להשחית זרע הראוי להוליד ולאבדו במוך אסור אפילו לדידה ואפילו ה' המוך מונח בשעת תשמיש עכ"ל ומדכתב ואפילו ה' המוך מונח בשעת תשמיש משמע דכל שכן אחר תשמיש דמאבדה הזרע בידים אכן מדעת הרא"ש שהביא בש"מ שם /כתובות ל"ט/ נראה שמסופק בזה לשיטת רש"י אם דעתו דאשה מצו' בהשחתת זרע דאז אסורה אפילו אחר

תשמיש או אם דעתו לבד דאסורה להשחית זרע האיש דאז רק אסורה ליתן מוך קודם תשמיש אבל לשאוב הזרע לאחר תשמיש שרי.

והנה כל הראשונים הרמב"ן והרא"ה ותלמיד הרשב"א והריטב"א נטו מפ"י רש"י משום דקשיא להו דאי הפ"י מותרת לשמש א"כ לחכמים דאמרו מן השמים ירחמו אסורה לשמש במוך משום השחתת זרע ואמאי כיון דמן השמים ירחמו שלא תתעבר א"כ ליכא השחתת זרע וכן קודם הזמן דאמרינן משמשת כדרכה ואמאי אסורה לשמש במוך כיון דלא תתעבר ולענ"ד יש ליישב זה דאטו השחתת זרע תלי בעיבור דא"כ עקר וסריס שאינו ראוי להוליד יהא מותר להשחית זרעו ועוד דזרע שאינו יורה כחץ דאמרינן בנדה שאינו מוליד יהי' מותר להשחיתו ועוד דלפי מה שכתבו התוספ' ביבמות שם ובסנהדרין (דף נ"ט) וכן בנדה (דף י"ג) תלי איסור השחתת זרע בציווי פרי' ורבי' וא"כ מי שקיים פרי' ורבי' כבר בבן ובת יהי' מותר להשחית זרע וח"ו לומר כן אלא ודאי איסור השחתת זרע הוא איסור לעצמו אפילו אם הזרע אין ראוי להוליד ואם אין צריך להוליד ורק שאינו במי שאינו מצו' על פו"ר והן אמת שלא מצאנו אזהרה מפורשת לאיסור הגדול דהשחתת זרע ובחידושי לנדה כתבתי שאולי האזהרה היא מלא תשחית כמו שיש בכלל אזהרה זו לחבול בעצמו או שהלכה למשה מסיני היא אבל עכ"פ לענ"ד לא תלי בזה שיהי' הזרע ראוי להתעבר ממנו ולא באשה זו דוקא ולכן ל"ק קושיא זו על רש"י אבל ביותר קשה מה שהקשו הראשונים עוד על רש"י דאיך אמרינן משום השמים ירחמו דלמה לא מותר לשמש במוך משום ספק סכנה ומה שכתב מר נ"י על זה כיון דרובא דרובא לא מתעברות לא חיישינן מלבד שאין זה רוב מבורר בלא"ה לא מהני דהרי כלל בידינו דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב וכמובא בא"ח סי' שכ"ט ואפילו למיעוטא דמיעוטא חיישינן כדמוכח ממה דאמרינן שם נפל עליו גל ספק הוא שם וכו' אף על גב דאיכא כמה ספקות מכ"מ מפקחים ולכן קשה זה מאוד אמנם לא ידעתי למה הוקשה קושיא זו לפי' רש"י דוקא הלא גם לשיטת ר"ת קשה כן כיון דלר"מ מחוייבת לשמש במוך משום ספק סכנה איך התירו חכמים לשמש שלא במוך ולכנוס בספק סכנה ולא עוד אלא דלענ"ד לשיטת ר"ת קשה זה עוד יותר דזה ודאי שנתנית מוך אחר תשמיש מהני ג"כ שלא תתעבר לא בלבד לשיטת ר"ת דכל הפלוגתא היא בנתינה לאחר תשמיש אלא גם ע"כ רש"י מודה בזה כדמוכח ממה שכתב בכתובות (דף ל"ז) אמה דאמרינן אשה מזנה משמשת במוך כדי שלא תתעבר נותנת מוך לאחר בעילה ושואבת הזרע עכ"ל ומה שכתב רש"י דג' נשים משמשות במוך קודם תשמיש צ"ל כיון דמשום סכנה הוא חיישינן שמא תתעבר ע"י שיקלוט הזרע מיד קודם שתשאוב אותו אף על גב דלא שכיח הוא ולכן להך שיטה שכתב הרא"ש דגם לרש"י מותר ליתן מוך אחר תשמיש דאינה מצו' להשחית זרע האיש י"ל דכיון דיש לה תקנה ליתן המוך אחר תשמיש דמהני ג"כ ע"פ רובא דרובא לכן סמכו רבנן על מן השמים ירחמו כיון דאין בזה סכנה מבוררת עוד אבל לפי' ר"ת דכל הפלוגתא היא רק אלאחר תשמיש דלפני תשמיש גם לר"מ אסור וא"כ קאמרי רבנן דאפילו לאחר תשמיש ל"צ ליתן ובזה קשה ביותר איך תכנוס לספק פקוח נפש והנלענ"ד דטעמא דרבנן דאע"ג דכלל בידינו דאין לך דבר עומד בפני פקוח נפש ואין הולכין בפ"נ אחר הרוב זה דוקא ביש ודאי סכנת נפש לפנינו כגון בנפל עליו הגל דאז חוששין אפילו למיעוטא דמיעוטא אבל בשעתה אין כאן פקוח נפש רק שיש לחוש לסכנה הבאה בזה אזלינן בתר רובא כמו לענין איסורא דאל"כ איך מותר לירד לים ולצאת

למדבר שהם מהדברים שצריכין להודות על שנצולו ואיך מותר לכתחלה לכנוס לסכנה ולעבור על ונשמרתם מאוד לנפשותיכם אע"כ כיון דבאותה שעה שהולך עדיין ליכא סכנה הולכין אחר הרוב ועוד ראי' לזה ממה דאמרינן ברכות (דף ל"ג) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אמר רב ששת ל"ש אלא נחש אבל עקרב פוסק ופי' הרמב"ם בפי' המשניות וכ"כ הברטנורא כיון דנחש אינו נושך ברוב הפעמים אבל עקרב שמנהגו לנשוך תמיד פוסק והלא יקשה מה בכך דהנחש אינו נושך ברוב הפעמים הרי אין הולכין בפ"נ אחר הרוב אע"כ דה"ט כיון דכן אין כאן סכנת נפשות וזה לענ"ד ג"כ טעמא דרבנן כיון דבעוד שלא נתעברה אין כאן סכנת נפשות לכן סמכין אטעמא דמן השמים ירחמו שלא תבא לידי סכנה וכל שכן דא"ש למ"ד שמא תתעבר ושמא תמות דהוי ספק ספקא שמא לא תתעבר ואת"ל תתעבר שמא לא תמות ורק ר"מ דחייש למיעוטא גם בלא סכנה ס"ל דתשמש במוך דחייש למיעוטא שמא תבא לידי סכנה. והיוצא מזה בנדון השאלה דאפילו נאמין לדברי הרופאים (מה שיש לפקפק בלא"ה לדברי הטור י"ד סי' קפ"ז) עכ"פ לא נאמין להם שבודאי תמות אם תלד דמאין יכלו לשפוט כן בודאי אחרי שהאשה כבר ילדה איזה פעמים וחיתה וא"כ לא עדיף מהא דג' נשים דג"כ איכא ס"ס זה שמא תתעבר ושמא תמות ואעפ"כ ס"ל רבנן דקיי"ל כוותיהו דמן השמים ירחמו ולא תשמש במוך ולכן ליתן מוך לפני תשמיש בין לרש"י בין לר"ת אסור אכן גם ליתן לאחר תשמיש ולשאוב הזרע לא ראיתי היתר שאף שלר"ת הותר זה מכ"מ התוספ' והרמב"ן ריש פ' כל היד חולקין עליו וכפי הנראה גם הרשב"א והר"ן שם הסכימו עמהם ואפילו רש"י אף שהרא"ש מסופק בשיטתו בזה מכ"מ הריטב"א ביבמות כתב בפי' דגם אחר תשמיש אסור לרש"י וכנראה גם מדבריו בש"מ שהבאתי לעיל עד שכמעט דעת ר"ת היא דעת יחידית בזה ומי יקל ראשו להכריע כמוהו נגד כל שאר הראשונים.

ומה שרצה מר נ"י להביא ראי' להתיר ממה דאמרינן כתובות (דף ע"ב) או שתהא ממלא ומערה לאשפה יוציא ויתן כתובה ומדברי הראשונים שם והאריך בדברים לענ"ד לא בלבד שאין ראי' משם להתיר אלא יש ראי' לאסור דמה דאמרינן שם ותיעבד אמר ריא"ש שתמלא ונופצת במתניתא תנא שתמלא עשרה כדי מים ותערה לאשפה כתוב בירושלמי בלשון אחר דאיתא שם תמן אמרין כגון מעשה ער ורבנן דהכא אמרין דברים של בטלה עכ"ל ופשוט שמה שאמר תמן אמרין כגון מעשה ער היינו מה שאמר רב יהודה אמר שמואל שתמלא ונופצת וקרא ל"י תמן דהירושלמי נתחבר בא"י ור"י ושמואל היו בבבל ולכן הביא הריב"ש המובא בש"מ ראי' מהך דירושלמי לפרש מה דאמרינן בבבלי שתהא ממלא ונופצת רק שמפרש שמה שאמר כמעשה ער היינו שאיכא השחתת זרע ע"י שנופצת הזרע שקבלה בשעת תשמיש ולא כמעשה ער ממש שזה לא שייך בדידה וכתב הטעם שיוציא או משום דאמרה בעינא חוטרא לידה שאע"ג שאינה מצו' על פו"ר מכ"מ רוצה שיהי' לה בן או דאיכא איסור דאע"ג דלא מפקדה אפו"ר אסור לה להשחית זרע בעלה וב' הטעמים תלי בב' השיטות שהזכרנו דלשיטת ר"ת שמותר לה להשחית זרע לאחר תשמיש ע"כ הטעם משום דבעינן חוטרא לידה אבל לדעת שאר הראשונים דאיכא איסור בדבר להשחית זרע בעלה הטעם משום איסור ופשוט הוא דלהך שיטה אפילו הבעל מוחל אסור דהיאך יכול למחול לה להשחית זרעו מה שגם לו אסור והנה בשם רש"י מהדורא קמא הביא הש"מ הטעם דאמרה בעי חוטרא לידה ומזה משמע דדעת רש"י כשיטת ר"ת דלאחר תשמיש אין איסור השחתת זרע אצלה

וכמו שרצה הרא"ש לומר לשיטתו אבל מכ"מ אין ראי' דאפשר דאע"ג דהשחתת זרע הבעל אסור מכ"מ זה דוקא כששואבת במוך שמאבדת בידים אבל כשתרוץ ברגלי' עד שתנפץ הזרע כמו שפי' רש"י על שתמלא ונופצת שהזרע מעצמו נופל ממנה אפשר שזה לכ"ע שרי ולכן כתב רש"י הטעם דבעי חוטרא אבל שתשחית בידים ע"י מוך אולי גם לרש"י אסור אכן אפילו נימא דכוונת רש"י במהדורא קמא כר"ת מכ"מ מדלא כתב במהדורא בתרא כן משמע שחזר מזה ועכ"פ הריב"ש כתב בפ"י לחד טעמא דאסור אפילו שתהי' מתהפכת ותנפץ הזרע כש"כ להשחית בידים גם מלשון הירושלמי כמעשה ער משמע כן דהטעם משום איסור השחתת זרע וכל זה גם לאחר תשמיש דלשון ממלא ונופצת לא שייך רק לאחר תשמיש ויעיין מה שכתב המגן אברהם סי' תר"ו ס"ק ח' ומה שדייק מר נ"י שהטוש"ע כתבו בי"ד סי' רל"ה לאחר תשמיש ובאהע"ז סי' ע"ו כתב הטור שתתהפך בשעת תשמיש וחשב שיש סתירה בזה לענ"ד פשוט שמה שכתב הטור באהע"ז בשעת תשמיש היינו בעת שתעשה תשמיש אבל פשיטא דלא שייך מתהפכת אלא לאחר תשמיש וכנראה ג"כ מלשון ממלא ונופצת ונקט הטור בזה לשון הרי"ף שכתב א"ל בשעת תשמיש שתתהפך כדי שתנפץ ש"ז ולא תתעבר וראי' לזה שהרמ"א שהעתיק לשון הטור כתב שתתהפך לאחר התשמיש הרי דמפרש ג"כ דברי הטור הכי.

עוד רצה מר נ"י להביא ראי' להתיר ממה דאמרינן מגילה (דף י"ג) שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי וכתבו התוספ' וא"ת והא לא הי' שם הבחנה ג' חדשים שהרי בכל יום הי' אותו רשע מצוי אצלה וי"ל שהיתה משמשת במוך עכ"ל ופי' בטורי אבן דליכא למימר שעם אחשורוש היתה משמשת במוך שהרי איתא באגודה שדריוש בן אחשורוש שנבנה הבית בימיו הי' בנה אלא שעם מרדכי היתה משמשת במוך וא"כ מוכח דאין איסור בדבר ולענ"ד גם מזה אין ראי' כלל דאפילו נפרש כמו שכתב הט"א י"ל שהתוספ' כתבו כן בשיטת ר"ת ולאחר תשמיש שאבה במוך וכמו שפי' ר"ת הך דג' נשים משמשות במוך וא"ל דא"כ אכתי להנך שיטות דחולקים על ר"ת דגם זה אסור היאך יתורץ קושית התוספ' די"ל כיון דביבמות (דף ל"ז) איכא ב' טעמים להבחנה דג' חדשים דשמואל יליף מקרא דלהיות לך לאלקים ומשמע דמדאורייתא הוא ורבא אומר דהטעם משום גזירה ע"ש וא"כ י"ל דמ"ד שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש ויושבת בחיקו של מרדכי ס"ל כטעם דרבא ובימי מרדכי עוד לא נגזרה גזירה זו או י"ל דהנך שיטות ס"ל כהך דיעה שהביא הבית שמואל (סי' י"ג) דאפילו לשמואל הבחנה היא מדרבנן וא"כ לכ"ע ל"ק קושית התוספ' די"ל דאז עדיין לא גזרו הבחנה ולכן אפילו נפרש כפי' הט"א אין ראי' מזה להתיר אבל באמת פי' הט"א דחוק הוא בלשון התוספ' ולא ראה להמהרש"א שכבר דחה פי' זה וכתב שדחוק לפרש כששמשה עם מרדכי משמשת היתה במוך דלא התירו לשמש במוך אלא לג' נשים והקושיא שהביאה הט"א לפרש דעם מרדכי שמשה במוך שהרי הי' לה בן מאחשורוש כבר תירץ המהרש"א שנתעברה ממנו אחר שנאסרה למרדכי כשאמרה כאשר אבדתי וכו' כך אובד ממך ששוב לא היתה משמשה במוך ע"ש ולענ"ד י"ל עוד ביישוב קושיא זו דתי' /דתי' / המהרש"א דחוק כמו שהשיב ביערות דבש דהרי בשנת י"ב הי' כשנכנסה ברצון ונולד דריוש בשנת י"ג וא"כ הי' בן שתים כשבנה ביהמ"ק לאחר מיתת אחשורוש וזה מהנמנע אבל הנלענ"ד בזה דודאי כשנלקחה אסתר אל בית המלך תוך שאר הבתולות לא הי' אפשר למרדכי לקרב אלי' שהיתה תחת ידי הגי שומר הנשים ובבקר היא שבה אל יד שעשגז שומר הפילגשים

ואיך יקרבו זר אל בית הנשים והכתוב אומר מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלו' אסתר הרי דאלי' לא בא ולכן כשנלקחה אסתר אל בית המלך בשנת שבע למלכותו לא היתה צריכה הבחנה ולא שמשה במוך ואפשר שמהקב"ה הי' שנתעברה מיד שיולד בן טהור מאמו שיבנה ביהמ"ק ונולד אז דריוש בשנת שבע לאחשוורוש אכן כשנתן כתר מלכות בראשה וישבה בבית המלכות לבדה אז הי' באפשרי שיקרב מרדכי אלי' ולכן כתיב כאשר היתה באמנה אתו שממנו נדרש שהיתה יושבת בחיקו של מרדכי אחר שכבר מלכה ומאז והלאה שמשה במוך עם אחשוורוש וזה כוונת התוספ' לפענ"ד אבל עם מרדכי לא שמשה במוך דלא הותר כמו שכתב המהרש"א מכל הנ"ל נראה שאין להתיר לשמש במוך. אכן מה שמצאנו באשת ר' חייא ביבמות (דף ס"ה) ששתתה כוס של עיקרין מפני צער לידה בזה אולי תמצא גם האשה הזאת תקנה לעצמה ואף על פי שיש מהפוסקים אחרונים שפקפקו גם בזה מפני חשש סירוס באשה מכ"מ אין זה רק חשש בעלמא וכה"ג במקום סכנה ודאי אין צריכה לחוש.

שוב אחר כתבי הדברים האלה מצאתי בשו"ת חתם סופר חלק י"ד סי' קע"ב שנשאלה שאלה זו ממש לפניו והשיב שלהיות המוך בשעת תשמיש אין להתיר כלל אך אחר התשמיש אפשר שיש להקל ברצון בעלה גם הביא הראי' מתוספ' מגילה שאסתר שמשה במוך מפני הט"א ודחה פירושו אכן הקושיא היאך ילדה לדריוש נדחק ביישובה. והנלפענ"ד כתבתי, הקטן יעקב:

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן י

אם יש לבדוק למחלת טיי סאכס קודם הנישואין.

י"ח אדר השני תשל"ג. למע"כ חתני כבני הרב הגאון מוהר"ר משה דוד טענדלער שליט"א.

הנה בדבר הילדים שנולדו שלפי הטבע חיים זמן קצר כשנתיים ושלוש ומתים הנקרא טיי - סאכס והם נולדים מאב ואם ששניהם יש להם סבה זו שאף שאין זה חסרון להם בעצמם אירע שנולדין מזה ילדים כאלו, ואם יש זה רק לאחד מהם לא אירע זה, ויש לידע זה מבדיקה בהדם של האיש והאשה, אשר אז כשידע הבחור או הבתולה שיש להם חסרון זה יראה ליקח לאשה בתולה כזו שאין בה חסרון זה, והבתולה שיש בה חסרון זה תראה להנשא לבחור שאין בו חסרון זה, ורוצים לידע דעתי העניה אם מן הראוי להבחור או להבתולה להשתדל לידע זה, ואם טוב לידע בזה אם לעשות בדיקה זו בקטנותם או רק כשיגיע זמנם להנשא, ואם לעשות זה באופן פרסום או בצנעא, עיינתי בזה וזהו הנראה לע"ד כי אף שהוא מיעוט קטן ילדים נולדים כאלו ושייך לומר על זה הקרא דתמים תהיה עם ה' אלקיך וכפרש"י בחומש שם שכתב התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, מ"מ כיון שעתה נעשה זה באופן קל לבדוק יש לדון שאם אינו בודק את עצמו הוא כסגירת העינים לראות מה שאפשר לראות, ומכיון שאם ח"ו אירע דבר כזה הוא להורי הילד צער גדול מאד מן הראוי למי שצריך לישא אשה לבדוק את עצמו. ולכן טוב לפרסם הדבר ע"י עתונים ואופנים שידעו העולם שאיכא בדיקה כזו.

אבל ברור ופשוט שצריך להעשות הדבר בצנעא שלא ידע בחור אחד מחברו ובתולה אחת מחברתה, וגם הרופא אשר יעשה אצלו הבדיקה לא יגלה לשום איש כי אף שהרופאים מעידין שאם יקח אשה שאין בה חסרון זה וכן כשהיא תקח איש שאין בו חסרון זה אינו כלום לא יאמינו הרבה בני אדם ולא יוכלו להשיג שידוך שלכן צריך הדבר להיות בצנעא, ולכן לא טוב הדבר לעשות בקבוץ רב כמו בישיבות ובתי ספר וכדומה.

וגם כפי שידוע כחות הנפש שרוב בני אדם סובלין הרבה מהעצבים שלהם שנקראו נערוון שמצייר להאדם דבר קטן לגדול וחשש קטן לחשש גדול בפרט במדינה הזאת כידוע, שלכן ח"ו לעשות בדיקה זו לבחורים צעירים שעדיין אין חושבין בענין נישואין והרוב הוא שעד עשרים אין חושבין בזה ואין לדבר אליהם כלל בענין זה. וגם לבד זה מכיון שהדבר צריך להיות בצנעא שלא ידעו אחרים מזה, הוא דבר קשה מאד לפני בחורים צעירים להיות בעלי סוד וזה יזיק לעצמן ולאחרים. ובתולות שדרכן להנשא כשהן צעירות אין לעשות בדיקה זו לפחות מבת שמונה עשרה שנה, ואם יזדמן בבחור אחד או בתולה אחת ירצו להנשא קודם הרי הוא מיעוטא דמיעוטא שאין לחוש לזה וגם מכיון שהדבר נתפרסם הרי יותר נוטה שיודעין מזה.